

Regeringskansliet
Utbildningsdepartementet
103 33 Stockholm

Promemorian På väg - mot stärkt kvalitet och likvärdighet inom komvux för elever med svenska som andraspråk

(dnr U2019/02278/GV)

Länstyrelsen i Västra Götalands län yttrar sig över På väg – mot stärkt kvalitet och likvärdighet inom komvux för elever med svenska som andraspråk. Yttrandet inleds med Länstyrelsens sammanfattade synpunkter och utgångspunkter för ställningstagandet. Därefter lämnas synpunkter på förslag och bedömningar utifrån promemorians disposition.

Sammanfattning och övergripande synpunkter

Länstyrelsen i Västra Götalands län tillstyrker på ett övergripande plan promemorians förslag om en sammanhållen utbildning för de nyanlända som omfattas av den s.k. utbildningsplikten. Länstyrelsen ser positivt på förslaget att Arbetsförmedlingen ska kunna lämna ut uppgifter till kommunerna om vilka som omfattas av utbildningsplikten för att underlätta kommunernas planeringsförutsättningar. Länstyrelsen välkomnar även förslaget om Skolverkets stöd till huvudmän.

Länstyrelsen ser positivt på promemorians förslag om att förtydliga vilka utbildningar som ska erbjudas de nyanlända som omfattas av utbildningsplikten för att stärka kvalitén, likvärdigheten och individanpassningen för målgruppen. Länstyrelsen välkomnar även att utredningen förtydligar ansvarsfördelningen mellan Arbetsförmedlingen och kommunerna.

Länstyrelsen instämmer i promemorians bedömning om vikten av en omfattande kartläggning när individen skrivs in i etableringsprogrammet för att minska risken för att individer som blir anvisade enligt utbildningsplikten sedan får en annan arbetsmarknadspolitisk bedömning och inte kan fortsätta sina studier. Detta ställer dock höga krav på Arbetsförmedlingen och enskilda arbetsförmedlare vad gäller kompetens, kunskap och likabehandling.

Författningsförslag

Länstyrelsen tillstyrker författningsförslaget med följande tillägg.

De författningsförslag som presenteras föreslås börja gälla från och med 1 juli 2020 och ska tillämpas på de som anvisas till etableringsprogrammet efter detta datum. Det saknas dock ett resonemang om vilken form av utbildning som ska erbjudas de

som anvisades till etableringsprogrammet strax före detta datum och som inte omfattas av rätten till en sammanhållen utbildning.

5.5 Förslag om sammanhållen utbildning för vissa nyanlända vuxna

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget men har följande synpunkter.

Länsstyrelsen välkomnar promemorians förslag om att sträva mot ett likvärdigt och relevant utbud för de som omfattas av utbildningsplikten. En viktig del i att säkerställa att individens behov är tillgodosedda är att arbeta med målgruppsanalys, i linje med det promemorian lyfter fram. Analysen leder till bättre riktade insatser och aktiviteter som bidrar till ett mer inkluderande samhälle och kan bättre säkerställa rätten till individanpassad utbildning.

Länsstyrelsen delar promemorians bedömning om att en sammanhållen utbildning bidrar till bättre planeringsförutsättningar för kommunerna när det gäller resursfördelning och tillhandahållandet av stödinsatser för målgruppen. När kommunerna planerar för vilka kurser som ska erbjudas inom den sammanhållna utbildningen och utbildningsplanen är det av vikt att Arbetsförmedlingen kommer med synpunkter på vilket utbud som bör erbjudas målgruppen utifrån syftet med utbildningsplikten. Utbildningsplanen och det utbud som erbjuds kan komma att skilja sig åt beroende på om målet efter utbildningsplikten är att individerna går ut i arbete eller i fortsatta studier. Det behöver finnas en tydlig bild av utbildningens mål och omfattning av studierna för respektive individ som omfattas av utbildningsplikten. Det ställer höga krav på vuxenutbildningen som, tillsammans med individen, ska utforma den individuella studieplanen utifrån individens förutsättningar och behov. Det är även viktigt att planera långsiktigt för de individer som har ett tillfälligt uppehållstillstånd så att det inte blir ett glapp i deras studier. Länsstyrelsen vill i sammanhanget ytterligare tillägga att kommunerna behöver lämna utrymme för individerna att delta i samhällsorienteringen i planeringen för den sammanhållna utbildningen. Detta för att minska risken för att andra kurser erbjuds samtidigt som samhällsorienteringen.

Länsstyrelsen välkomnar förslaget om minst 23 timmars garanterad undervisningstid i veckan. Förslaget kan dock komma att påverkas av lärarbristen i landet. Länsstyrelsen ser även positivt på att promemorian vill förtydliga att sfi ska kombineras med andra kurser såsom orienteringskurser, kurser på grundläggande och gymnasial nivå utifrån elevens behov.

Länsstyrelsen instämmer i promemorians förslag om att det ska finnas ett samråd inför upprättandet av utbildningsplanerna. Utöver Arbetsförmedlingen och representanter från kommunen behöver övriga utbildningsanordnare vara representerade eftersom inte alla kommuner erbjuder alla delar av vuxenutbildningen i egen regi. Det är viktigt att det finns strukturella ramar och riktlinjer för samrådet. Det skulle vara önskvärt med ett förtydligande avseende samrådets organisatoriska hemvist; bör det vara en del av den lokala överenskommelsen mellan kommunerna och Arbetsförmedlingen, eller en annan plattform. Det saknas även ett resonemang om hur Arbetsförmedlingens omorganisering och nedskärningar kommer att påverka myndighetens förutsättningar att delta i dessa samråd.

Länsstyrelsen ser positivt på promemorians förslag om att respektive huvudman ska ta fram en utbildningsplan för de som omfattas av utbildningsplikten.

Länsstyrelsen ställer sig dock frågande till om utbildningsplanerna kommer att ha önskad effekt vad gäller att stärka likvärdighet och kvalitet på den utbildning som erbjuds målgruppen på en nationell nivå. Det finns en risk för att kommunerna kommer att ha olika förutsättningar att erbjuda målgruppen utbildning inom kommunal vuxenutbildning. Det kan handla om lokala och ekonomiska förutsättningar men också variera utifrån hur många individer, som omfattas av utbildningsplikten, som tas emot inom respektive kommun. Exempelvis kan små kommuner ha svårt att erbjuda samma utbud och starta kurser lika ofta som större kommuner vilket kan leda till ojämlikhet och varierande kvalitet på den utbildning som erbjuds målgruppen. Det kan i sin tur leda till att utbudet kommer att skilja sig åt nationellt beroende på i vilken kommun individen bor. För att minska risken för ojämlikhet och varierande kvalitet bör det tydligt framgå i regleringarna vilken utbildning och vilka stödsatser som ska erbjudas målgruppen, för att på så sätt minska tolkningsutrymmet. Det skulle även vara önskvärt med ett vägledningsmaterial utifrån gällande regleringar där det listas vilka kurser som minst ska erbjudas målgruppen, för att öka likvärdighet och kvalitet i landet.

Promemorian lyfter att schablonersättningarna kopplade till utbildningsplikten räcker olika långt i olika kommuner. De räkneexempel som presenteras i promemorian visar på att de som tar emot många nyanlända, men där få tillhör målgruppen för utbildningsplikten, kan erbjuda mer kostsamma utbildningar än de kommuner som får många nyanlända där många tillhör målgruppen för utbildningsplikten. Det saknas dock ett resonemang om de kommuner som tar emot fler individer som omfattas av utbildningsplikten bör få en högre schablonersättning för att få samma förutsättningar att erbjuda likvärdighet och kvalitet.

5.7 Förslag om informationsöverföring från Arbetsförmedlingen till kommuner

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget.

Länsstyrelsen ställer sig bakom promemorians förslag att Arbetsförmedlingen ska kunna lämna ut information till kommunerna om vilka individer som omfattas av utbildningsplikten och vilka som omfattas av den garanterade undervisningstiden. Länsstyrelsen ser det som en förutsättning för att kommunerna ska kunna arbeta med förslaget om en sammanhållen utbildning. Dock saknas det ett resonemang om det är möjligt för Arbetsförmedlingen att lämna ut uppgifter till andra utbildningsanordnare som är upphandlade av kommunen.

5.8 Förslag om Skolverkets stöd till huvudmän

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget.

Länsstyrelsen ser positivt på att Skolverket får i uppdrag att stödja huvudmännen i framtagandet av en sammanhållen utbildning och utbildningsplan. Det vore önskvärt om stödet erbjuds huvudmän så snart som möjligt för att öka planeringsförutsättningarna för kommunerna.

5.9 Bedömning av garanterad undervisningstid i kurs A och B

Länsstyrelsen tillstyrker bedömningen.

5.10 Bedömning om stöd och andra insatser för individanpassning

Länsstyrelsen tillstyrker bedömningen.

Länsstyrelsen är positiv till promemorians bedömning att kunna erbjuda sfi i kombination med stödinsatser i form av elevhälsa, kuratorer, specialpedagoger och studiehandledning på modersmålet för de individer som är i behov av det.

Länsstyrelsen välkomnar att promemorian synliggör icke-diskriminerande principer som jämställdhet mellan män och kvinnor. Det är grundläggande utgångspunkter för såväl den sammanhållna utbildningens upplägg som dess innehåll. Det är även viktigt att det tas fram stödinsatser för individer med exempelvis funktionsnedsättning eller andra individer som är i behov av stöd för att åstadkomma likvärdighet.

5.11 Bedömning av kompetensutveckling för lärare

Länsstyrelsen tillstyrker bedömningen.

5.12 Bedömning om statistik och uppföljning

Länsstyrelsen tillstyrker bedömningen.

Länsstyrelsen ser positivt på bedömningen om att Skolinspektionen i ett tidigt skede ska granska promemorians förslag om en sammanhållen utbildning och hur utbildningsplanerna realiserar i kommunerna.

Länsstyrelsen välkomnar en översyn av hur den statliga schablonersättningen för flyktingmottagande hanteras och fördelas i kommunerna med fokus på kommunernas ansvar för utbildning i sfi och annan utbildning inom komvux för nyanlända.

Promemorian lyfter att det saknas forskning när det gäller nyanlända vuxnas lärande. Det vore önskvärt att ge ett uppdrag kring detta till universitet och högskolor.

Detta yttrande har beslutats av länsöverdirektören Lisbeth Schultze. Föredragande var integrationsutvecklaren Erika Melin. I den slutliga handläggningen av ärendet medverkade även enhetschefen Pia Falck.

Lisbeth Schultze

Erika Melin

Detta beslut har godkänts digitalt och saknar därför nammunderskrifter.

Kopia

anita.carlstedt@regeringskansliet.se